Lakivaliokunta

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Seija Mäenpää

Puheenjohtaja/pääluottamusmies

Vankilavirkailijain Liitto VVL ry.

6.5.2026

VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030

Vankilavirkailijain Liitto VVL ry. kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Valtioneuvoston selontekoon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030 Oikeusministeriön hallinnon osalta.

Vankien määrä on kasvanut huomattavasti ja on odotettavaa, että vankien määrä tulee vuosittain nousemaan. Henkilöstömäärä ei ole lisääntynyt vankimäärän myötä ja tällä hetkellä myös vankilat on todella voimakkaasti yliasutettuina. Turvallinen täyttöaste on suljetuissa vankiloissa 90 %. Tällä hetkellä useassa suljetussa vankilassa täyttöaste on yli 120 %, joissakin suljetuissa vankiloissa jopa yli 130 %. Tämä asettaa ison haasteen vankiloissa toimivalle henkilöstölle. Samoin myös yhdyskuntaseuraamustoimistoissa työskentelevät ja asiakasarviointiyksiköissä työskentelevät ovat voimakkaasti kuormittuneita.

Positiivista on, ettei vuosittainen lisäsäästö kohdistunut Oikeusministeriön hallinnonalalle. Samoin on positiivista, että Rikosseuraamuslaitokselle kohdistui vähemmän toimintamenosäästöjä. Lisäksi Rikosseuraamuslaitokselle on myönnetty lisämääräraha, jotta voidaan rakentaa lisävankipaikkoja. Huolena on, että näihin paikkoihin on määritelty kokonaisrahoitusmalli, joka vaikuttaa henkilöstömäärän palkkaamiseen, mikäli rakentamisen kulut jostain syystä nousevat. Olisikin toivottavaa, että rakentamisen kulut ja henkilöstömäärärahat eroteltaisiin eri osiksi ja henkilöstön palkkaamiseen tarvittavat rahat korvamerkittäisiin nimenomaan henkilöstön palkkaamiseen, jolloin rakentamisesta johtuvat kustannusten ylitykset eivät kohdistuisi henkilöstöön suunnattuihin määrärahoihin.

Huolestuttavaa selonteossa on se, että toimintamenomäärärahoissa on Rikosseuraamuslaitokselle asetettu koko ajan nouseva säästötavoite tuleville vuosille. Kun vankeja tulee lisää ja heille tarvitaan lisää vankipaikkoja, sen myötä Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot kasvavat. On vaarana, että toimintamenoihin kohdistuvat määrärahasäästöt uhkaavat henkilöstön palkkamäärärahoja, koska mikäli muusta ei voida säästää, säästetään henkilöstömenoissa. Valtiovarainministeriössä on

mitoitettu, että henkilöstöä pitäisi olla 0,82 htv/vanki suljetussa vankilassa. Tämä mitoitussuhde ei täyty missään suljetussa vankilassa tällä hetkellä ja tulevaisuudessa tilanne näyttää yhtä huonolta. Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstö on jo valmiiksi kuormittunutta, joten henkilöstövähennykset säästöjen vuoksi kuormittaisivat lisää. Tällä hetkellä Rikosseuraamuslaitoksen sairauspoissaolot on saatu laskusuuntaan, mutta kuormittavuuden lisääntyessä sairauspoissaolot yleensä nousevat. Selonteossa ei selkeästi ole huomioitu sitä, että kasvava vankimäärä aiheuttaa isompia toimintamenomäärärahan tarpeita.

Seija Mäenpää

Vankilavirkailijain Liitto VVL ry.